

FIGYELŐ

Nagy László könyvtár

A századokon keresztül szinte sablonná uniformizálódott klasszikus tanítási rendszer századunk harmincas éveiben már szemelláthatólag bebizonyította tartahatatlanságát. A tananyagok régi összeválogatása, előadási módja, azok a közoktatásügyi rendeletek, melyek mindmáig korlátozták az előadók egyéni — talán legtöbbször igen hasznos — elgondolásait és a klasszikumnak többi összetevői olyan atmoszférát teremtenek az iskolákban, mely a mai kegyetlen helyzetben semminemű optimizmusnak előrelendítője nem lehet. Fásultak, unottak és ami a legrettenetesebb, — tehetetlenek lesznek ilyen tanítási módszer mellett a jövő fiataljai.

A mai körülményeknek e sötét előjelét érezték meg azok a kiváló pedagógusok, akik Nagy László barátai és tanítványai körében megindították Nagy László könyvtár címen az olyan füzetes kiadványokat, melyek a lelkiismeret és

Nemes Lipót:

A bűnöző társadalom kialakulása

Budapest, N. L. K. 1935.

című írása.

A négyíves könyvecske, külváros kopott és rongyos világának gyermek-életét tárgyalja, meztelen, objektív leírásaival és képletes statisztikáival.

A nyomor és züllés tanyáin, kultúrától, embertől, a világtól teljesen elhagyatva élnek a szerencsétlen, hiányos öltözetű proletárgyerekek. A prostitúciónak, a lopások szülői oktatásának gyilkos levegőjében száz és száz gyermek szenved, bukik el és szomorú életkörülményeinek hatására bűnözője lesz a társadalomnak.

Az életviszonyoknak, kétségtelen a legnagyobb romboló hatása van az em-

berszeretet erkölcsös útjain iparkodnak megoldani a jövő pedagógia kérdését. A nagytudású *Kemény Gábor dr.* irányítása mellett meg kell említenünk *Bal-lai Károlyt, Nőgrády Lászlót és Nánay Bélát*, akik kitűnő fölkészültségükkel és törhetetlen akarattal viszik tovább mes-terüknek, Nagy Lászlónak magasztos eszméit. Ők nem voltak sohasem képviselői a „mumusos”, szeszélyeiről legendás tanári korszellemnek. Kemény Gáborék új, egészségesen leegyszerűsített, de a praktikus élet fölfogásához, megismeréséhez a leghamarabb vezető szellemmel akarják kioktatni az életbeinduló fiatalokat.

Ennek a könyvtárnak, a gyermek családi helyzetét, életkörülményeit, a serdülők lelkivilágát és iskoláik helyzetét vizsgálva egyetlen nagy célja van; s ez mai pedagógiának alapos és észszerű át-reformálása.

Egyik igen értékes füzete:

berre. A rendetlen életmód, a szükös és legtöbbször semilyen étkezés, a nedves, beázó, nyirkos odúlakás mind-mind iszonyú erővel nehezedik a fiatal gyermek lelkére. Itt dől meg *Lombroso* hatalmas teóriája, hogy „születnek a rosszak és gonosztevők”. Ugyancsak megdöntve látjuk *Steckel* fölfogását is, mely a gonosz-ságot, gyűlölséget elsődleges tulajdonságnak minősíti. A legnagyobb hatást a fejlődő gyermek lelkiéletére, életkörülményei gyakorolják. Ettől függ jelleme, életfölfogása, alkalmazkodó képessége és mindazok a tényezők, melyek idővel a társadalmi kötelezettséget kialakítják benne.

A gyermek erkölcsi életmegnyilvánulásaira legnagyobb hatással van a szülők életmódja. Innen meríti a gyermek első önálló cselekedeteit és egyéniségének alapját a szülői környezet adja.

A bűnöző társadalom kifejlődését csak azon úton-módon tudjuk megmenteni, hogyha a társadalom és az iskola elejét veszi mindazoknak a körülményeknek, melyek a romlást előidézik. A régi pedagógiai rendszerrel pedig azt nem lehet véghezvinni. Nemes Lipót itt szép tervet föl: „elkészíteni az antiszociális, züllött milióban élő gyermek fejlődésánát és ennek alapján kidolgozni a megfelelő pedagógiát.”

Annak ellenére, hogy az állami gyermekvédő egyesületek, ligák, szövetségek küzdenek azért, hogy züllött környezetben ne éljenek gyermekek: a bűnöző gyermekek száma mégis nap-nap után szaporodik.

Hogy e szomorú helyzetet megelőzzük, elejét kell vennünk a züllés kifejlődésének. Külön épületeket kellene erre a célra létesíteni, mert vannak szülők, akiknek kezéből és környezetéből ki kell szakítani a gyermeket, hogy a jövő számára megmentjük. A szülőknél pedig csakis a gazdasági alapok megreformálásával juthatunk eredményekhez. A kereseti lehetőségek és a normális munkabér az erkölcsös életnek az első és legfontosabb föltétele.

Mert a „társadalom megjavításának legfőbb eszköze a normális életviszonyok megteremtése és az idejében megkezdett helyes nevelés”.

Egy nagy életbelendülést jelentenek e sorok, melyek még csirázásában akarják ápolni, megóvni a gyöngö vetést, hogy idővel a jövőt erősítő, éltető emberi erő, sápadt, égig nyúló giz-gazokból is virágot teremjen.

Lévay Endre

Kritika és a közönség

Mindenkinek, aki a nyilvánosság elé viszi tudását, művészetét, számolnia kell az általános bírálattal. A nyilvánosságra lépés mindenkor a közönség előtti hatás-keresésért történik, különböző indítékok alapján. A szereplő lelkének át kell alakulnia. Ezer és ezer szem figyel, fül hallgat s a szereplő minden mozdulatának, minden művészi sejtetésének a közönség lelkébe kell beférkőznie. Nyilvánosság-előtti szereplésre csak az hivatott, aki tudásban, illetve művészetben az átlagon felüli fokot elérte.

Az átlagon feüli fok, . . . az nagyon tág fogalom. Ezért ezt két csoportba osztjuk: az egyik csoportba tartoznak azok, akiknél a veleszületett képességek teljes kiműveléssel párosulnak, míg másutt a tehetség vagy kiművelés hiányzik. Az előbbieket a művészek, az utóbbiak a dilettánsok.

A művészek produkciói az átlagemberre nézve megközelíthetetlenek, bár

sokszor a dilettánsok is túlemelkedhetnek az átlagon. Ezt tapasztalhatjuk az autódidaktáknál, akiknél láthatunk tehetséget, de a megfelelő kiképzés hiányzik belőlük. Tehetségnélküli „szorgalmasok” szintén felülemelkedhetnek az átlagon, de legtöbbször abba a túlkapasba esnek, hogy képességeiket nagyon is meghaladó produkciókkal próbálkoznak. A hiúságnak és a népszerűség hajhászásának e szánalmas kiélése meddő erőlködés marad.

A dilettánsok legtöbbje tudatában van fogyatékoságainak s munkálkodásaik csak akkor bírnának értékkel, ha a „kapaszkodást” mellőznék. Több megfontoltsággal és önkritikával bizonyára elfogadható teljesítményt nyújtanának.

A teljesítmények értékét, tartalmasságát a kritika dönti el. A kritikának három formáját kell megkülönböztetnünk: a szakértő, a sajtó és közönség bírálatát. Kétségtelen, hogy legmértvadóbb s egyuttal legkönyörtelenebb kritikát a hoz-